

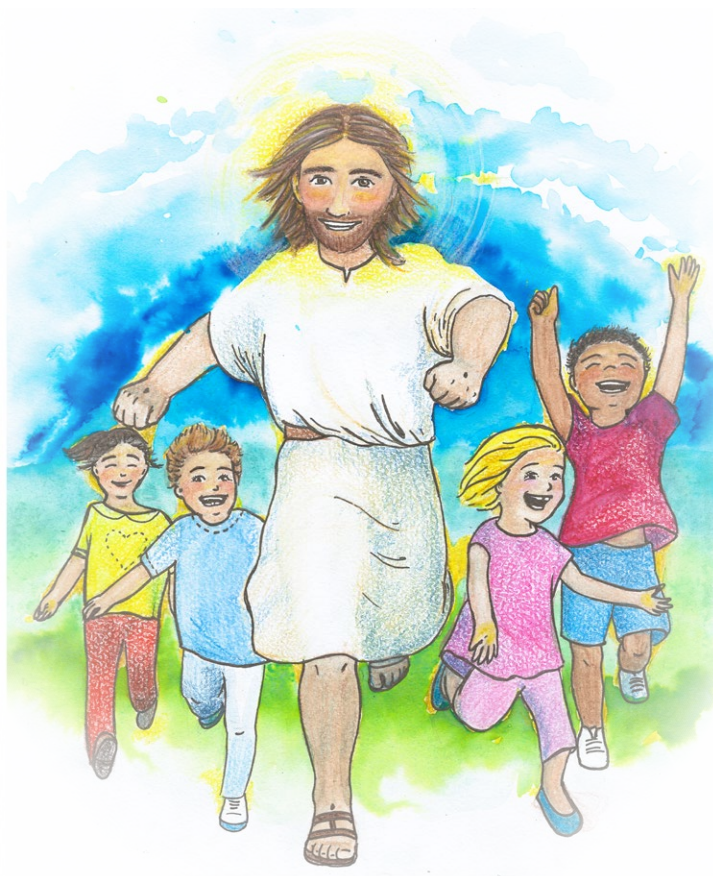
Katolícke pedagogické a katechetické centrum

Zuzana Harichová, Jana Kucharová

METODIKA

k pracovnej učebnici katolíckeho náboženstva

SME DEŤMI NEBESKÉHO OTCA

1. časť

1. cyklus

2026

Metodika bola vypracovaná podľa vzdelávacích štandardov vyučovacieho predmetu náboženská výchova/náboženstvo Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike (pre základné školy), ktoré schválil Mons. Bernard Bober, arcibiskup-metropolita, predseda komisie KBS pre katechizáciu a školstvo, dňa 13. 3. 2023. č. 855/23.

Mgr. Zuzana Harichová, Mgr. Jana Kucharová, PhD.

Metodika k pracovnej učebnici katolíckeho náboženstva

Sme deťmi nebeského Otca, 1. časť, 1. cyklus, západný obrad

Jazyková úprava:	Mgr. Jana Marcinčinová
Redakčná úprava:	KPKC, n. o.
Grafická úprava:	Popradská tlačiareň, vydavateľstvo s.r.o.
Grafická úprava príloh metodiky:	Dávid Ján Polčic

© Vydalo Katolícke pedagogické a katechetické centrum, n. o., Bratislava 2026

Tlač: Popradská tlačiareň, vydavateľstvo s.r.o.

Prvé vydanie

ISBN: 978-80-975211-2-7

EAN: 9788097521127

Katolícke pedagogické a katechetické centrum

Zuzana Harichová, Jana Kucharová

METODIKA

k pracovnej učebnici katolíckeho náboženstva

SME DEŤMI NEBESKÉHO OTCA

1. časť

1. cyklus

2026

OBSAH

Úvod	7
Vysvetlenie symbolov použitých v pracovnej učebnici	9
1. Sme deťmi nebeského Otca	11
1. 1 Svet, v ktorom žijeme, budovanie vzťahov v rodine, v škole, vzájomná komunikácia	11
1.1.1 Ďakujem za prázdniny	11
1.1.2 Ja a moja rodina (patríam do rodiny, starostlivosť rodičov o deti, komunikácia v rodine)	12
1.1.3 Ja a škola (spolužiaci, budovanie nových vzťahov v triede, miesto spoznávania nových vecí)	14
1.1.4 Svet, v ktorom žijem (ľudia okolo mňa, komunikácia s ľuďmi, budovanie vzťahov)	16
1.2 Boh – Stvoriteľ a Otec	18
1.2.1 Boh je Stvoriteľ (stvorenie sveta, prvých ľudí, Gn 1;2, prežehnanie sa)	18
1.2.2 Boh je nebeský Otec (Božia otcovská starostlivosť o svoje stvorenie, o svet, o nás, Gn 1, 26–31)	19
1.2.3 Oslavujem Otca (modlitba Sláva Otcu)	21
1.3 Jedinečnosť Božieho dieťaťa, dary, schopnosti a zručnosti	23
1.3.1 Som jedinečné stvorenie (moje dary a schopnosti, čo dokážem, čím som obdarovaný, všetko mi dal Boh)	23
1.3.2 Rozprávam sa so svojím nebeským Otcom (Boh – môj nebeský Otec, som Božie dieťa, rozhovor s Bohom v modlitbe, kedykoľvek, o čomkoľvek, katolícky pozdrav; hovorím Bohu: „Otec“ – modlitba Otče náš)	25
1.4 Božia starostlivosť a skutky lásky	27
1.4.1 Boh mi dáva pomocníka (anjel strážny)	27
1.4.2 Boh nás učí rozdávať lásku (svätý Mikuláš)	29
Opakovanie	31
2. Spoznávame Ježiša	33
2.1 Ježiš – Boží Syn a jeho príchod na svet	33
2.1.1 Zvestovanie	33
2.1.2 Modlím sa k Panne Márii (modlitba Zdravas', Mária)	35
2.1.3 Narodenie Ježiša	37
2.1.4 Traja mudrci	38
2.1.5 Ježišovo detstvo	40
2.2 Výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna, Ježišove zázraky ako znamenia	42
2.2.1 Ježiš koná zázraky (svadba v Káne, Jn 2, 1–11; utíšenie búrky na mori Mk 4, 35–41)	42
2.2.2 Ježiš uzdravuje (uzdravenia pri Galilejskom mori, Mt 15, 29–31); uzdravenie hluchonemého, Mk 7, 31–37; uzdravenie chromého, Jn 5, 1–9)	44

2.2.3 Ježiš kriesi mŕtvych (Jairova dcéra, Mk 5, 21–24; 35–43)	47
2.3 Udalosti Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania	48
2.3.1 Ježiš za nás trpel	48
2.3.2 Veľká noc – zmŕtvychvstanie	50
Opakovanie	52
3. Žijeme v Božej rodine	53
3.1 Cirkev ako Božia rodina, slávenie nedele ako „Deň Pána“	53
3.1.1 Nedel'a – Deň Pána (oslava Ježišovho zmŕtvychvstania, sviatočný deň, deň odpočinku)	53
3.1.2 Božia rodina – Cirkev (ludská rodina – mama, otec, deti; Svätá rodina; Božia rodina – tí, ktorí veria v Pána Boha – aj ja do nej patrí)	55
3.1.3 Kostol (miesto stretnutia veriacich, zvony zvolávajú ľud, sme bratia a sestry, počúvame Božie slovo; hlavné prvky – oltár, svätostánok a i.; patrón nášho kostola)	58
4. Učíme sa od Ježiša	60
4.1 Princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným	60
4.1.1 Ježiš nás učí konať dobro (milosrdný Samaritán, Lk 10, 30–37)	60
4.1.2 Chcem byť ako Ježiš (zaujímam sa o iných – rôzne formy pomoci iným v škole, v rodine...)	62
4.2 Príklady svätých, ktorí inšpirujú ku konaniu dobra	64
4.2.1 Mária – Mária pomocnica v rôznych situáciách (Bernadeta z Lúrd, sv. Katarína Labouré...)	64
4.2.2 Svätí – Boží priatelia (fatimské deti, Juan Diego, František z Assisi... iní podľa výberu)	66
4.3 Vzťah s Ježišom v každodennom živote	68
4.3.1 Deň s Ježišom (ranná a večerná modlitba, modlitba pred jedlom a po ňom, budem pamätať na to, aby som sa k iným správal tak ako Ježiš, nezabúdať na Ježiša cez prázdniny)	68
Opakovanie	70
Zoznam príloh	71

ÚVOD

Milé učiteľky, milí učelia rímskokatolíckeho náboženstva/rímskokatolíckej náboženskej výchovy,

do rúk sa vám dostáva prvá časť novej pracovnej učebnice a metodiky rímskokatolíckeho náboženstva pre žiakov prvého cyklu základných škôl. Výchovno-vzdelávací proces v slovenských základných školách prechádza v súčasnosti značnou reformou, ktorá sa netýka len vzdelávacieho obsahu, ale do veľkej miery ovplyvňuje predovšetkým didaktické zásady, vyučovacie metódy, organizačné formy a didaktické prostriedky používané vo výučbe. Túto novú dimenziu chápania a realizácie procesu výchovy a vzdelávania v školách je bezpochyby potrebné implementovať do vzdelávacích obsahov každého vyučovacieho predmetu, nevynímajúc ani náboženstvo/náboženskú výchovu.

Vzdelávací obsah vyučovacieho predmetu rímskokatolíckeho náboženstva/rímskokatolícka náboženská výchova prešiel, nezávisle od pripravovanej reformy, v ostatnom období zmenou a v praxi sa pre tento predmet začína používať nové kurikulum. Zmeny vo vzdelávacom obsahu predmetu a spomínaná reforma si vyžiadali potrebu vytvoriť nové učebnice pre žiakov a teda aj nové metodické materiály pre učiteľov. Táto metodika je určená pre učiteľa či učiteľku rímskokatolíckeho náboženstva/rímskokatolíckej náboženskej výchovy a má slúžiť ako metodický „návod“ na prácu s pracovnou učebnicou.

Metodika, ktorú držíte v rukách, je rozdelená do štyroch základných kapítol, ktoré zodpovedajú štyrom základným tematickým okruhom definovaným v novom kurikule. V rámci jednotlivých kapítol sa vzdelávací obsah rozdeľuje na čiastkové témy, ktoré tiež zodpovedajú témam v kurikule. V rámci každej témy nájdete v metodike pokyny k práci s obrázkami a jednotlivými úlohami v pracovnej učebnici. Keďže pracovná učebnica vychádza zo základného vzdelávacieho obsahu predmetu určeného pre štátne školy, prílohou tejto metodiky sú doplnkové úlohy určené pre žiakov cirkevných (prípadne iných) škôl, v ktorých sa rímskokatolíckeho náboženstva vyučuje s vyššou hodinovou dotáciou. Tieto úlohy je však možné, v prípade záujmu, použiť v ktorejkoľvek učebnej skupine žiakov. Doplnkové úlohy sú pripravené ku každej z preberaných tém. Prílohou metodiky sú aj piesne a niektoré texty, ktoré ponúkame ako možnosť využiť na vyučovacej hodine v rámci príslušnej témy.

Pri tvorbe novej pracovnej učebnice sme zohľadňovali tri kľúčové aspekty. V súvislosti s reformou vzdelávacieho systému sme sa usilovali o to, aby učebnica čo najviac zodpovedala kompetenčnému modelu výučby náboženstva/náboženskej výchovy. Znamená to, že primárnym cieľom výučby nebude osvojovanie si náboženských vedomostí, ale rozvíjanie náboženských kompetencií pomocou náboženských obsahov. Jednotlivé úlohy v pracovnej učebnici nie sú teda prioritne zamerané na memorovanie vedomostí, ale na aplikáciu náboženských obsahov (vedomostí) v rôznych životných situáciách či už v prostredí rodiny, priateľov, školy alebo v cirkevnom spoločenstve. Súčasťou metodického materiálu ku každej učebnej téme je preto návrh kompetencií, ktoré možno v rámci danej témy u žiakov rozvíjať. Keďže ide o návrh kompetencií, môžete si ho ako učiteľ/ učiteľka modifikovať či prispôbiť s ohľadom na možnosti konkrétnej učebnej skupiny. Náš návrh rozvíjania kompetencií je formulovaný na troch úrovniach, ktoré sú označené +, ++ a +++, čo zodpovedá narastajúcej náročnosti.

Popri rozvíjaní jednotlivých kompetencií zohráva dôležitú úlohu aj ďalší aspekt – formovanie charakteru žiakov. Pri implementovaní tejto problematiky do edukačných materiálov pre vyučovací predmet rímskokatolíckeho náboženstva/rímskokatolícka náboženská výchova vychádzame z predmetných vzdelávacích štandardov, publikovaných na webovom sídle Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (https://www.minedu.sk/data/files/11818_charakter.pdf, cit. 11. 06. 2025), v ktorých je zadefinovaných sedem komponentov vytvárajúcich oblasť charakteru:

1. Morálne vedomie – cieľom je viesť žiakov k reflektovaniu a regulovaniu vlastného prežívania na základe morálnych hodnôt (pomenovanie a identifikovanie emócií, sústredenie sa na čas, určovanie emócií v spojitosti so správaním),
2. Túžba po poznaní – cieľom je viesť žiakov k zvedavosti a otvorenosti (kladenie otázok, vytrvalosť, otvorenosť a rešpektovanie rôznych názorov),
3. Statočnosť – cieľom je viesť žiakov k tomu, aby boli rozhodní a vytrvalí v konaní dobra aj napriek prekážkam, aby boli schopní dodržať sľub či vyjadriť svoje hodnoty (vyjadrenie svojho názoru, postavenie sa za iných – ochrana slabšieho, hovorenie pravdy, priznanie vlastnej chyby),
4. Odolnosť – cieľom je viesť žiakov k schopnosti vytrvalo nasledovať svoje rozhodnutie konať dobre, prekonávať pritom vnútorné i vonkajšie prekážky a upevňovať vlastnú orientáciu na zmysel konania

(dokončenie začatej práce, pomenovanie problémov pri riešení zadaných, pomenovanie vlastných slabých stránok),

5. Úcta k druhým – cieľom je viesť žiakov k úctivým, prosociálnym a kooperatívnym postojom k druhým, aby boli schopní komunikovať slušne a rešpektujúco, konať ústretovo a veľkoryso a oceniť hodnotu, prínos a úspechy druhých (identifikovanie a uznanie dobrých vlastností iných ľudí, prejavovanie starostlivosti o blízkych a kamarátov, poznanie základných rolí v kooperatívnych úlohách),
6. Spravodlivosť – cieľom je viesť žiakov k spravodlivému, čestnému a svedomitému konaniu, aby boli schopní rešpektovať pravidlá, zdôvodniť neetickosť podvodného správania, konať podľa princípov fair-play a rovnosti, zachovávať osobnú integritu v konaní, aj keď sa nikto nepozera (rozlišovanie dobrého a zlého konania, uvedomenie si pozitívnych a negatívnych dôsledkov konania voči sebe a iným, čestnosť a férovosť voči iným, dodržiavanie pravidiel, ospravedlnenie sa za chybu),
7. Líderstvo – cieľom je napomáhať žiakom pri rozvíjaní ich schopnosti viesť druhých a preberať na seba zodpovednosť, aby boli schopní konať s ohľadom na spoločné dobro, organizovať a podnecovať konanie iných so zameraním na spoločné ciele a byť dobrým príkladom pre iných (identifikovanie faktorov ovplyvňujúcich rozhodovanie človeka v konkrétnych situáciách, rozhodovanie sa po zvážení informácií, hodnôt, cieľov, chápanie zodpovednosti súvisiacej s vplyvom a mocou, reflektovanie dobrých príkladov iných a úsilie byť vzorom pre iných).

Na základe vyššie uvedených komponentov formovania charakteru možno povedať, že vyučovací predmet náboženstvo/náboženská výchova je z tohto pohľadu kľúčovým predmetom, zameraným na oblasť formovania osobností žiakov. Jednoznačne možno povedať, že v rámci tohto predmetu sa rozvíjajú všetky komponenty formovania charakteru. Pri každej téme ale uvádzame ten komponent (tie komponenty), na rozvíjanie ktorých je daná téma z hľadiska jej obsahu prioritne zameraná.

Tretí kľúčový aspekt, ktorý sme zohľadňovali pri tvorbe pracovnej učebnice a tejto metodiky je spojený so špecifickosťou predmetu náboženstvo/náboženská výchova. Na rozdiel od iných vyučovacích predmetov v škole má tento predmet aj hlboký vnútorný rozmer, pretože prispieva k budovaniu osobného vzťahu s Bohom. Hoci má školské vyučovanie náboženstva iný charakter a iné ciele ako katechéza vo farnosti, nemožno poprieť, že vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy obsahuje aj prvky katechézy a malo by sa účinne spájať s katechézou vo farnosti. V tejto súvislosti sme sa do jednotlivých učebných tém usilovali implementovať aj prvky kerygmy – ohlasovania Božieho zásahu do našich životov, ktoré zahŕňa nielen obsah, ale aj ducha, ktoré pozýva žiakov k spoločenstvu, k životu s Ježišom, k budovaniu si osobného vzťahu k nemu.

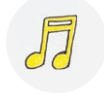

S ohľadom na tieto tri kľúčové aspekty sa každá preberaná učebná téma uzatvára „reflexným zrkadielkom“, sebahodnotením v oblasti rozvoja náboženských kompetencií i duchovného rastu. V učebnici tiež vystupujú dve detské postavy prvkov Katky a Peťka, s ktorými sa žiaci môžu stotožniť. Ich úlohou je priniesť duchovný rozmer do školských lavíc a rodín na úrovni šesťročných detí.

Pevne veríme, že nová pracovná učebnica bude pre vás i vašich žiakov inšpiratívna, podnetná a obohacujúca. Rovnako dúfame, že inštrukcie a návody na prácu s pracovnou učebnicou, ktoré nájdete v tejto metodike, budú pre vás prínosom a uľahčia vám prípravu na vyučovacie hodiny.

Zuzana Harichová a Jana Kucharová
autorky

VYSVETLENIE SYMBOLOV POUŽITÝCH V PRACOVNEJ UČEBNICI

V pracovnej učebnici sú pri spracovaní jednotlivých tém použité symboly, ktoré sú vysvetlené v nasledujúcej tabuľke:

IKONKA (SYMBOL)	VYSVETLENIE	IKONKA (SYMBOL)	VYSVETLENIE
	Spoločná modlitba na začiatku vyučovacej hodiny		Spoločná hra
	Pieseň		Počúvanie (textu, príbehu)
	Výzva (na konkrétny spoločný alebo individuálny skutok)		Úloha na rozmyšľanie
	Téma vhodná na implementáciu medzipredmetových vzťahov		

IKONKA (SYMBOL)	VYSVETLENIE
	Zapamätám si – hlavná myšlienka témy, ktorú si žiaci majú zapamätať
	<p>Reflexné zrkadielko – učiteľ kladie žiakom otázky, na ktoré si každý žiak potichu, sám pre seba odpovedá áno alebo nie, v prípade otvorených otázok veľmi stručne, jedným alebo dvoma slovami. Ak žiak na danú otázku odpovedá kladne, resp. ak na jednoduchú otvorenú otázku dokáže správne odpovedať, vyfarbí si srdiečko v pracovnej učebnici. Ak žiak na danú otázku odpovedá záporne, alebo ak na otvorenú otázku nie je schopný odpovedať, srdiečko v pracovnej učebnici si nevyfarbí a nevyfarbené srdiečka budú jeho výzvou, aby sa v daných oblastiach zlepšil.</p> <p>Otázky k reflexnému zrkadielku sú kombináciou reflexie na dosiahnuté kompetencie u žiaka a nahliadnutia do jeho návykov či duchovnej predispozície, čím prispievajú k duchovnej formácii žiaka.</p> <p>Žiakom je vždy potrebné pripomenúť, že nie je dôležité mať vymalované všetky srdiečka, ale PRAVDIVO odpovedať na položené otázky. Tento spôsob hodnotenia je súčasťou formatívneho hodnotenia žiakov.</p> <p>Reflexné zrkadielko má žiakov od začiatku viesť k sebahodnoteniu. Nemá slúžiť ako prostriedok spätnej väzby pre učiteľa, ale na to, aby žiak sám v sebe na jemu primeranej úrovni V PRAVDE dokázal reflektovať úroveň rozvoja danej kompetencie či svoju duchovnú formáciu. V prípade dostatočného časového priestoru alebo záujmu žiakov o zdieľanie učiteľ pri otázkach zameraných na rozvíjanie náboženských kompetencií môže nechať niektorého zo žiakov odpovedať na otázku aj nahlas v rámci skupiny, čo však môže viesť k skresleniu pôvodného cieľa reflexného zrkadielka (žiak, ktorý odpoved' na otázku nevedel, si po počutej odpovedi vyfarbí srdiečko...). Preto odporúčame učiteľom, aby s reflexným zrkadielkom od začiatku zaobchádzali vo svojich skupinách veľmi citlivo.</p>

1. SME DEŤMI NEBESKÉHO OTCA

Výkonový a obsahový štandard podľa kurikula:

Žiaci prichádzajú do nového prostredia, začínajú budovať nové vzťahy. Postupne objavujú, že majú aj Otca v nebi, ktorý sa o nich stará. Osvojujú si základné náboženské prejavy, ako je napr. prežehnanie a učia sa budovať vzťah s Bohom prostredníctvom modlitby.

Výkonový štandard (náboženské kompetencie)	Obsahový štandard (obsahy k náboženským kompetenciám)
vnímať svoju jedinečnosť a využívať pravidlá dobrej komunikácie pri budovaní vzťahov v rodine a spoločnosti	<ul style="list-style-type: none">• Svet, v ktorom žijeme, budovanie vzťahov v rodine, v škole, vzájomná komunikácia• Jedinečnosť Božieho dieťaťa, dary, schopnosti a zručnosti
vyjadriť radosť z Božieho stvorenia, vnímať jeho rozmanitosť a správať sa k nemu s rešpektom a úctou	<ul style="list-style-type: none">• Boh – Stvoriteľ a Otec
byť pozorný k potrebám svojich blížnych a aplikovať prvky vzájomnej pomoci a solidarity v každodenných situáciách	<ul style="list-style-type: none">• Božia starostlivosť a skutky lásky

1. 1 Svet, v ktorom žijeme, budovanie vzťahov v rodine, v škole, vzájomná komunikácia

1.1.1 Ďakujem za prázdniny

Táto téma je určená primárne pre školy s vyššou hodinovou dotáciou náboženstva. Pracovný materiál pre žiakov k tejto téme je možné nájsť v prílohe (Príloha 1).

V rámci tejto témy navrhujeme u žiakov rozvíjať nasledovné kompetencie:

- + Žiak je schopný porozprávať o svojich prázdninách, o miestach, ktoré navštívil, o zážitkoch z prázdnin. Na základe obrázkov je schopný rozlíšiť rôzne možnosti prežitia prázdnin.
- ++ Žiak si je vedomý rozdielu medzi spôsobom života počas prázdnin a počas školského roka.
- +++ Žiak je schopný špecifikovať svoje vlastné školské potreby podľa ich charakteristického znaku.

V rámci formovania charakteru žiakov je táto téma prioritne zameraná na tieto komponenty: morálne vedomie, túžba po poznaní.

Úvodná hra k téme:

ZATLIESKAJ – ZADUPAJ – cieľom je podnietiť žiakov k premýšľaniu o tom, ako prežili prázdniny. Žiaci sa postavajú (rozostavia sa v priestore triedy), učiteľ im kladie otázky, na ktoré sa dá odpovedať áno alebo nie. V prípade kladnej odpovede deti dva razy zatlieskajú, v prípade zápornej zadupú.

Návrh otázok ku hre:

- Bol si cez prázdniny s rodičmi na spoločnej dovolenke?
- Bol si počas prázdnin v detskom tábore?
- Cestoval si cez prázdniny do zahraničia?
- Navštívil si cez prázdniny svojich starých rodičov?
- Pomáhal si cez prázdniny rodičom?
- Naučil si sa cez prázdniny niečo nové?

- Bol si cez prázdniny v kostole?
- Rozprával si sa cez prázdniny často so svojimi rodičmi?
- Myslel si cez prázdniny aj na Pána Boha?
- Spoznal si cez prázdniny nejaké nové miesto?

Otázky je možné aj prispôbiť učebnej skupine žiakov, prípadne doplniť o ďalšie.

Úloha 1:

Zadanie úlohy:

Milý kamarát, ako si prežil letné prázdniny? Aké miesta si navštívil? Čo si robil? S kým si sa stretol? Vyfarbi rámy fotografií, ktoré zobrazujú TVOJE prázdniny.

Táto úloha nadväzuje na úvodnú hru. Žiaci majú identifikovať miesta, ktoré navštívili počas letných prázdnin. V rámci spoločného vyhodnotenia tejto úlohy v triede je možné spoločne sa rozprávať aj o zážitkoch, ktoré deti na jednotlivých miestach prežili, o tom, čo sa im páčilo a čo nie, čo nové sa naučili, či by dané miesto navštívili opäť atď. Rovnako je možné vzájomné porovnanie vyfarbených rámy fotografií, hľadanie spoločných (prípadne rozdielnych) vyfarbených rámy.

Úloha 2:

Zadanie úlohy:

Katka sa vrátila z dovolenky a vybaľuje si svoje veci. Vyfarbi všetky veci, ktoré potrebovala na dovolenke. Tieto veci musí Katka cez školský rok upratať do skrine. Tam ju počkajú, kým opäť príde čas dovoleniek.

Cieľom tejto úlohy je „rozlúčka“ s prázdninami, vyfarbujú sa predmety na obrázku, ktoré sa na školský rok môžu upratať, teda nepatria do školy. Žiaci si na základe tejto úlohy majú uvedomiť rozdiel medzi spôsobom života cez prázdniny a spôsobom života počas školského roka. Majú rozlíšiť, ktoré veci patria na dovolenku, ale nie do školy. Na základe tohto rozlíšenia musia vnímať rozdiel medzi prázdninami (časom oddychu a hier) a školským rokom (časom práce).

Úloha 3:

Zadanie úlohy:

Kamarát, aj ty si sa tešil do školy? Porozprávaj, ako si dostal svoju prvú školskú tašku. Vyfarbi si SVOJU školskú tašku.

V rámci tejto úlohy majú žiaci špecifikovať svoju vlastnú školskú tašku. Popri vyfarbovaní obrázka alebo pri následnom spoločnom vyhodnotení úlohy v triede môže žiak porozprávať príbeh, ktorý je spojený s jeho prvou školskou taškou (napr. ako ju dostal) alebo cestou do školy. Pozornosť je teraz už upriamená na školu a školský rok.

Otázky k reflexnému zrkadielku:

1. Vieš porozprávať o tom, ako si prežil prázdniny?
2. Dokážeš sa podeliť s najkrajším zážitkom z prázdnin?
3. Vieš povedať, v čom sa odlišuje tvoj život cez prázdniny a cez školský rok?
4. Si vďačný svojim rodičom za spoločne prežité letné dni?
5. Myslel si aj cez prázdniny na Pána Boha?
6. Poďakoval si Pánu Bohu za to, že si prežil krásne letné prázdniny?

1.1.2 Ja a moja rodina

(patrím do rodiny, starostlivosť rodičov o deti, komunikácia v rodine)

Súčasťou tejto témy je aj čiastková téma **Ďakujem za rodičov**, ktorá je určená predovšetkým pre školy s vyššou hodinovou dotáciou náboženstva. Doplnkové cvičenia možno nájsť v prílohe tejto metódy (Príloha 2).

V rámci tejto témy navrhujeme u žiakov rozvíjať nasledovné kompetencie:

- + Žiak dokáže vymenovať členov najbližšej rodiny, špecifikovať ich úlohu v rodine, určiť svoju úlohu v rodine.
- ++ Žiak je schopný vymenovať členov najbližšej aj širšej rodiny a uviesť príklad vzájomnej pomoci v rodine.
- +++ Žiak vie na konkrétnych príkladoch ukázať, ako rodina vzájomne komunikuje, ako sa členovia rodiny správajú pri rôznych (radostných i smutných) udalostiach. Je schopný uviesť príklady situácií, kedy sa poďakovať, kedy je potrebné odprosiť. Dokáže identifikovať, kedy je potrebné vzájomne si v rodine pomáhať.

V rámci formovania charakteru žiakov je táto téma prioritne zameraná na tieto komponenty: úcta k druhým, spravodlivosť, líderstvo.

Téma je vhodná aj na implementáciu **medzipredmetových vzťahov**, predovšetkým s predmetmi v rámci vzdelávacej oblasti **Človek a spoločnosť**. V rámci medzipredmetových vzťahov je možné napríklad vytvoriť spoločný projekt o rodinách detí v triede, čo prispeje aj k hlbšiemu vzájomnému spoznávaniu sa.

Úvodná hra k téme:

MOLEKULY – cieľ hry: budovanie vzťahov a vytváranie spoločenstva. Žiaci sa počas počúvania hudby voľne pohybujú v triede. Učiteľ vo vhodnom momente hudbu zastaví a povie číslo. Žiaci vytvárajú skupiny (molekuly) s takým počtom, aké číslo počuli. Nie vždy je možné úlohu splniť (napr. podľa počtu detí v triede nie je možné vytvoriť kompletne molekuly).

Opis obrázka v pracovnej učebnici:

Úvodný text:

Mnohí z nás žijú v rodinách. Máme mamu a otca alebo inú blízku osobu. Máme možno aj brata či sestru. Všetci v rodine sa máme radi, sme si blízki a vzájomne si pomáhame.

Žiakom treba vysvetliť, že každý má svoju rodinu – blízkych ľudí, ktorí si navzájom pomáhajú.

Otázky, ktorými je možné priviesť žiakov k čo najpodrobnejšiemu a najdetailnejšiemu opisu obrázka:

- Koho vidíš na obrázku?
- Čo robia ľudia na obrázku?
- Ako vyzerajú ľudia na obrázku?
- Ako sa títo ľudia cítia?

Cieľom je čo najpodrobnejšie opísať obrázok, nielen navonok, ale aj skúsiť vyrozumieť, čo ľudia na obrázku robia, prečo to robia, ako sa cítia, prečo atď. Učiteľ by mal s obsahom tejto témy zaoberať sa obzvlášť citlivo, pretože v učebnej skupine (triede) môžu byť žiaci, ktorí už rodičov nemajú alebo sú v náhradnej starostlivosti a pod.

Úloha 1:

Zadanie úlohy:

Na obrázku vyfarbi počet všetkých členov rodiny vo VAŠEJ domácnosti. Predstav svoju rodinu pani učiteľke a ostatným spolužiakom v triede.

Cieľom úlohy je, aby žiaci vyfarbili členov svojej najbližšej rodiny, s ktorou žijú. Následne o svojej rodine porozprávajú. Podľa toho, koho vyfarbia, môže nasledovať rozhovor o tom, kto všetko patrí do rodiny – napríklad aj starí rodičia alebo domáce zvieratá. V rámci rozhovoru k tejto úlohe môže učiteľ objasniť žiakom rozdiel medzi rodinou a domácnosťou. Vhodný je na to predovšetkým príklad o začleňovaní domáceho zvieratka do rodiny. Z pohľadu katolíckej náuky je vzťah človeka a zvieratka presnejšie vyjadrený pojmom domácnosť, na rozdiel od rodiny, ktorá má v rovnocennom zmysle ľudských členov. Domáce zvieratko nepatrí do rodiny, ale do domácnosti.

Úloha 2:

Zadanie úlohy:

A toto som JA. Som jedinečný. Nikto na svete nie je taký istý. Nikto na svete nemá rád presne to, čo ja. Nikto na svete sa neusmieva tak, ako ja. Nakresli tri veci, ktoré patria iba tebe a máš ich najradšej. Do machuľky odtlač svoj prst.

Žiak sa identifikuje ako člen rodiny (anticipácia témy o jedinečnosti) pomocou troch vecí, ktoré ho najviac vystihujú (ktoré má najradšej) a odtlačkom svojho prsta. Pozornosť je upriamená na samotného žiaka ako jedinečnú súčasť rodiny.

Úloha 3:

Zadanie úlohy:

Vyfarbi obrázky, ktoré ukazujú, s čím pomáhaš svojim rodičom.

Cieľom úlohy je podnietiť žiakov k vzájomnej pomoci členom rodiny. Žiak sa zamýšľa nad intenzitou svojej pomoci v domácnosti. Úlohu je možné rozšíriť o diskusiu k ešte intenzívnejšej pomoci v rodine.

Úloha 4:

Zadanie úlohy:

Peťko si večer neupratal hračky. Jeho mamička bola veľmi smutná. Porad' Peťkovi, čo by mal urobiť.

Úloha je určená na premýšľanie a prepájanie témy s bežným životom. Má podnietiť žiakov k správnej komunikácii v rodine – dokázať poprosiť, poďakovať, požiadať o prepáčenie, prisľúbiť nápravu a pod.

Doplňkové úlohy (Príloha 2):

Úloha 5:

Zadanie úlohy:

Čo všetko robí pre teba tvoja mamička a tvoj otec? Dokresli a vyfarbi rámy obrázkov červenou alebo modrou farbou, podľa toho, čo robí mamička a čo otec.

Cieľom úlohy je povzbudiť žiakov k vďačnosti svojim rodičom za všetko, čo pre nich robia. K vzájomnej interakcii má byť smerovaná aj diskusia v triede. V prípade dostatočného časového priestoru si žiaci obrázky vyfarbia.

Úloha 6:

Zadanie úlohy:

V každom z týchto domov býva iná rodina. Vyfarbi ich vždy inou farbou.

Úloha má reflektovať rôznorodosť – pestrosť rodín s jedinečnosťou spoločenstva vytvoreného z rodín. Pestrofarebnosť domov predstavujúcich rodiny vytvára unikátnu mozaiku ulice – spoločenstva.

Otázky k reflexnému zrkadielku:

1. Vieš vymenovať členov tvojej rodiny?
2. Pomáhaš doma svojim rodičom?
3. Si vďačný Pánu Bohu za svojich rodičov a za svoju rodinu?
4. Modlíš sa za svojich rodičov?
5. Navštevuješ starých rodičov, ujov, tety?
6. Usiluješ sa poslúchať svojich rodičov?

4. UČÍME SA OD JEŽIŠA

Výkonový a obsahový štandard podľa kurikula:

Žiaci konfrontujú svoje konanie s konaním Ježiša a svätých. Snažia sa nasledovať ich príklad. Inšpiráciou je pre nich podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi.

Výkonový štandard (náboženské kompetencie)	Obsahový štandard (obsahy k náboženským kompetenciám)
byť pozorný k potrebám druhých a aplikovať prvky vzájomnej pomoci, úcty a solidarity v každodenných situáciách	<ul style="list-style-type: none">• princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným• príklady svätých, ktorí inšpirujú ku konaniu dobra• vzťah s Ježišom v každodennom živote

4.1 Princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným

4.1.1 Ježiš nás učí konať dobro

(milosrdný Samaritán, LK 10, 30–37)

Súčasťou tejto témy je aj čiastková téma **Kráčať v Ježišových šľapajach (mnohí konali ako Ježiš – sv. Martin z Tours)**, ktorá je určená predovšetkým pre školy s vyššou hodinovou dotáciou náboženstva. Doplnkové cvičenia možno nájsť v prílohe tejto metodiky (Príloha 35).

V rámci tejto témy navrhujeme u žiakov rozvíjať nasledovné kompetencie:

- + Žiak dokáže vlastnými slovami stručne prerozprávať biblický príbeh o milosrdnom Samaritánovi.
- ++ Na základe konania postáv v biblickom príbehu o milosrdnom Samaritánovi je žiak schopný vysvetliť, čo znamená láska k blížnemu a ako môžeme my sami konať dobro svojim blížnym.
- +++ Žiak uvádza príklady konkrétnych vlastností, ktoré nám môžu pomôcť k tomu, aby sme iným konali dobro.

V rámci formovania charakteru žiakov je táto téma prioritne zameraná na tieto komponenty: morálne vedomie, statočnosť, odolnosť, úcta k druhým, spravodlivosť, líderstvo.

Pri tejto téme nenavrhujeme žiadnu úvodnú hru ani pieseň, pretože jej vyvrcholením (úloha 4) je divadelné stvárnenie príbehu o milosrdnom Samaritánovi.

Opis obrázka v pracovnej učebnici:

Úvodný text:

Ježiš nás učí vzájomne sa milovať. Lásku si prejavujeme aj tým, že si navzájom pomáhame.

Úvodný text je vhodným tematickým podnetom na opis obrázka. Žiaci jednoducho identifikujú Ježiša a ľudí okolo neho. Keďže úvodný text už anticipuje tému vzájomnej lásky k blížnemu a konania dobra, navrhujeme pri opise obrázka so žiakmi upriamiť pozornosť práve na tento tematický aspekt. Otázky,

ktorými je možné priviesť žiakov k čo najpodrobnejšiemu a najdetailnejšiemu opisu obrázka:

- Čo podľa teba robí Ježiš a ľudia na obrázku?
- Ako sa podľa teba cítia ľudia na obrázku, ktorí sú pri Pánovi Ježišovi? Je niekto z nich smutný?
- Ako sa ľudia na obrázku správajú k Pánovi Ježišovi?
- Prečo sa ľudia na obrázku tlačia bližšie k Pánovi Ježišovi?
- Čo dobré môžu ľudia na obrázku urobiť pre Pána Ježiša?

Navrhované otázky ako podnety na opis obrázka sú zamerané na dve tematické línie: na vzájomné vzťahy medzi ľuďmi na obrázku a na možný spôsob konania dobra, čo je naznačené aj v úvodnom texte a v nasledujúcom podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Vyššie spomínaná tematická línia vzťahu k blížnemu predstavuje aj úvod k podobenstvu, kde sa rozoberá otázka o tom, kto je môj blížny. Preto súčasťou opisu obrázka môže byť aj spoločné hľadanie odpovede na otázku, kto je môj blížny. Pomocou takto smerovaného opisu obrázka možno plynule prejsť k úlohe 1.

Úloha 1:

Zadanie úlohy:

Usporiadaj obrázky príbehu do správneho poradia.

Žiaci si vypočujú (alebo prečítajú) príbeh o milosrdnom Samaritánovi (Lk 10, 30–37) a zreprodukovujú jeho obsah vlastnými slovami, pričom sa opäť možno vrátiť k dvom kľúčovým témam – vzájomný vzťah medzi postavami v príbehu a konanie dobra. Žiaci potom usporiadajú obrázky v úlohe do správneho poradia. Ak si to konkrétna skupina vyžaduje, je možné počúvať (alebo čítať) príbeh aj viackrát. Správne usporiadanie obrázkov: $D - A(B) - B(A) - F - G - C - E$.

Úloha 2:

Zadanie úlohy:

Označ znamienkami + alebo – konanie postáv z príbehu.

Cieľom tejto úlohy je posúdiť správanie jednotlivých okoloidúcich postáv (kňaz, levita, Samaritán) z podobenstva o mužovi, ktorý potreboval pomoc. Úloha je zameraná na tri tematické okruhy: vidieť (symbol očí), cítiť, prejavíť súcit (symbol srdca) a konať (symbol rúk). Správne riešenie úlohy:

+	-	-
+	-	-
+	+	+

Úlohu môžu žiaci riešiť najprv individuálne, vo dvojiciach alebo v malých skupinách. Opäť však pripomíname dôležitosť následnej konfrontácie jednotlivých riešení a spoločné zhodnotenie v celej skupine. Pozornosť treba upriamiť na to, že kňaz a levita prešli okolo zraneného muža, videli ho, ale odišli. Teda zrejme nevnímali, že potrebuje pomoc, alebo sa im možno nechcelo pomôcť a teda ani nekonali. Inak (a správne) sa zachoval okoloidúci Samaritán. Pomohol mužovi (konali), pretože si uvedomil, že muž potrebuje pomoc. Práve konanie Samaritána treba žiakom

odovzdať ako posolstvo príbehu pre všetkých ľudí: ak cítime, že niekto potrebuje našu pomoc, máme konať, pomáhať, robiť dobro. Cítiť potrebu konať dobro iným znamená mať k nim vzťah, pokladať ich za svojich blížnych (návrat k dvom líniám z úvodného opisu obrázku – vzťah a konanie dobra).

Úloha zároveň prispieva k implementácii **medzipredmetových vzťahov** so vzdelávacou oblasťou **Matematika a informatika**. Na základe práce s náboženským obsahom (biblickým príbehom) prispieva k rozvíjaniu logického a kritického myslenia žiakov, ich schopnosti analyzovať informácie z príbehu a následne ich syntetizovať (zhrnúť), štruktúrovať podľa zadania v tabuľke odpovede správne zapísať do tabuľky.

Úloha 3:

Zadanie úlohy:

Chcem konať dobro ako Ježiš. Aký by som mohol byť?

V tejto úlohe sa majú žiaci zamyslieť nad tým, čo je dôležité, ak chceme konať dobro ako Ježiš alebo milosrdný Samaritán. Môžu pracovať sami, vo dvojiciach, v skupinkách alebo všetci spolu. Väčšina ponúkaných možností je správna. Zaujímavá na zamyslenie je možnosť ospalý – aj keď je niekto unavený, mal by pomôcť, ak vidí, že to niekto potrebuje. Pri možnosti mladý je dobré pripomenúť, že každý môže pomáhať podľa svojich síl – aj dieťa môže pomôcť napríklad tým, že zavolá dospelého. Ak je dost času, žiaci môžu podčiarknuť dve až tri možnosti, ktoré považujú za najdôležitejšie pre konanie dobra – napríklad obetavosť a všímavosť.

Úlohu je tiež možné modifikovať a hneď od začiatku jej riešenia sa zamerať len na podčiarknutie takých ponúkaných možností (určiť počet), ktoré sú podľa žiakov najdôležitejšie na to, aby sme mohli konať dobro iným.

Úloha 4:

Scénka príbehu o milosrdnom Samaritánovi

V tejto úlohe vrcholí práca s príbehom o milosrdnom Samaritánovi. Žiaci si zahrajú scénku v celej skupine alebo v menších skupinách. Pred samotnou dramatizáciou príbehu je vhodné si ho ešte raz prečítať (Lk 10, 30–37). Žiaci vymenujú postavy z príbehu a učiteľ rozdelí jednotlivé úlohy. Učiteľ preberie úlohu rozprávača. Scénku je vhodné doplniť vhodnými piesňami či hudobnými podkladmi alebo aj kulisami znázorňujúcimi jednotlivé epizódy. Z tohto pohľadu je úloha opäť vhodná aj ako projektová úloha s implementáciou **medzipredmetových vzťahov** predovšetkým s predmetmi vzdelávacej oblasti **Umenie a kultúra** (hudobná a výtvarná výchova – príprava hudby a kulís k scénke).

Úlohu možno tiež zjednodušiť a nechať žiakov v malých skupinách dramaticky stvárniť biblický príbeh (alebo jeho ľubovoľnú časť) bez slov – pomocou pantomímy.

Doplnkové úlohy (Príloha 35):

Úloha 5:

Zadanie úlohy:

Čo navyiac urobil Samaritán pre zraneného muža? Zakrúžkuj.

Úloha je zameraná na opakovanie biblického príbehu o milosrdnom Samaritánovi. V úlohách 1 až 4 bola pozornosť upriamená na potrebu budovania vzťahu s inými. Úloha 5 je prehĺbením tejto problematiky, pretože sa zameriava na identifikáciu činností vykonaných pre niekoho navyiac – teda nie iba poskytnúť pomoc, ale zamerať sa aj na najbližšiu budúcnosť. Správnym riešením úlohy sú *peniaze*, pretože Samaritán zaplatil hostinskému, aby sa o muža postaral aj v budúcnosti. Je to výzva aj pre nás všetkých – nepomôcť len raz, ale pomáhať, kedykoľvek môžeme.

Úloha 6:

Zadanie úlohy:

Vypočuj si príbeh o svätom Martinovi. Na obrázkoch k príbehu nájdí sedem rozdielov.

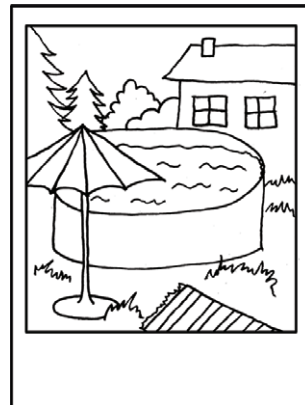
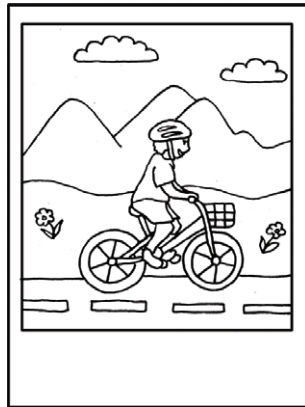
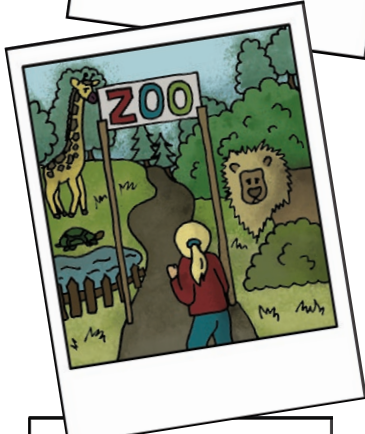
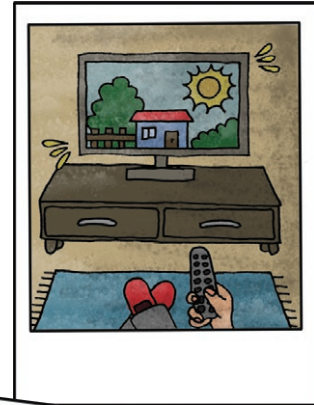
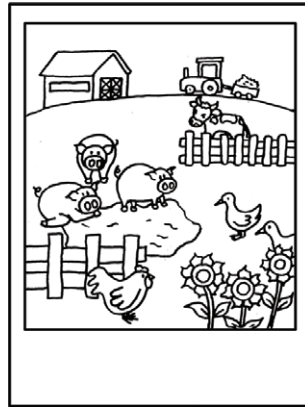
Príbeh o svätom Martinovi (Príloha 36) má byť ďalšou inšpiráciou ku konaniu dobra. Žiaci si vypočujú (alebo prečítajú) príbeh a vlastnými slovami zreprodukovujú jeho obsah. Pri spoločnej diskusii k príbehu sa so žiakmi treba zamerať na otázku, v čom nám svätý Martin môže byť vzorom, aby sme aj my konali dobro ako on. Úloha môže byť aj spojená so spoločnou výzvou na konkrétny dobrý skutok, ktorý žiaci vykonajú do ďalšej hodiny alebo v zadaný deň. Správne riešenie – rozdiely na obrázkoch: *modré oblaky, počet veľkých a malých snehových vločiek, lístie pod stromom, Martin s mečom a bez meča, chýbajúca podkova na spodnom obrázku, počet tráv, prostredná hus na spodnom obrázku je otočená opačne.*

Otázky k reflexnému zrkadielku:

1. Pamätáš si, ako si navzájom môžeme prejaviť, že sa máme radi?
2. Vieš, ktorý z troch okolooidúcich pomohol neznámemu mužovi? Ako mu pomohol?
3. Spomenieš si na vlastnosti, ktoré mal Samaritán? Prečo ho voláme milosrdným?
4. Ktorí ľudia v dnešnej dobe potrebujú našu pomoc?
5. Ktorá z tvojich vlastností ti pomáha k tomu, aby si nasledoval Ježiša v konaní dobra?
6. Pamätáš si, kedy a ako si naposledy niekomu pomohol?

ZOZNAM PRÍLOH

- Príloha 1: Pracovný materiál k téme Ďakujem za prázdniny
- Príloha 2: Doplnkový materiál k téme Ja a moja rodina
- Príloha 3: Doplnkový materiál k téme Ja a škola
- Príloha 4: Doplnkový materiál k téme Svet, v ktorom žijem
- Príloha 5: Pieseň Kto stvoril
- Príloha 6: Doplnkový materiál k téme Boh je Stvoriteľ
- Príloha 7: Pieseň Malé koníky ľúbi Boh
- Príloha 8: Doplnkový materiál k téme Boh je nebeský Otec
- Príloha 9: Doplnkový materiál k téme Oslavujem Otca
- Príloha 10: Doplnkový materiál k téme Som jedinečné stvorenie
- Príloha 11: Doplnkový materiál k téme Rozprávam sa so svojím nebeským Otcom
- Príloha 12: Doplnkový materiál k téme Boh mi dáva pomocníka
- Príloha 13: Pieseň Mikulášku, dobrý strýčku
- Príloha 14: Text Svätý Mikuláš
- Príloha 15: Doplnkový materiál k téme Boh nás učí rozdávať lásku
- Príloha 16: Doplnkový materiál k téme Opakovanie 1
- Príloha 17: Pieseň Poslal Boh anjela
- Príloha 18: Doplnkový materiál k téme Zvestovanie
- Príloha 19: Pieseň Zdravas, Mária
- Príloha 20: Doplnkový materiál k téme Modlím sa k Panne Márii
- Príloha 21: Doplnkový materiál k téme Narodenie Ježiša
- Príloha 22: Doplnkový materiál k téme Traja mudrci
- Príloha 23: Doplnkový materiál k téme Ježišovo detstvo
- Príloha 24: Úvodná aktivita k téme Ježiš koná zázraky
- Príloha 25: Doplnkový materiál k téme Ježiš koná zázraky
- Príloha 26: Doplnkový materiál k téme Ježiš uzdravuje
- Príloha 27: Doplnkový materiál k téme Ježiš kriesi mŕtvych
- Príloha 28: Doplnkový materiál k téme Ježiš za nás trpel
- Príloha 29: Doplnkový materiál k téme Veľká noc
- Príloha 30: Doplnkový materiál k téme Opakovanie 2
- Príloha 31: Doplnkový materiál k téme Nedeľa – Deň Pána
- Príloha 32: Pieseň La, la, la, dnes je nedeľa
- Príloha 33: Doplnkový materiál k téme Cirkev – Božia rodina
- Príloha 34: Doplnkový materiál k téme Kostol
- Príloha 35: Doplnkový materiál k téme Ježiš nás učí konať dobro
- Príloha 36: Text Svätý Martin
- Príloha 37: Doplnkový materiál k téme Chcem byť ako Ježiš
- Príloha 38: Pieseň Mária, Kráľovná pokoja
- Príloha 39: Text Svätá Bernadeta
- Príloha 40: Text Svätá Katarína Labouré
- Príloha 41: Doplnkový materiál k téme Mária pomocníka
- Príloha 42: Text Fatimské deti
- Príloha 43: Text Svätý František
- Príloha 44: Text Svätý František a vlk
- Príloha 45: Doplnkový materiál k téme Svätí – Boží priatelia
- Príloha 46: Doplnkový materiál k téme Deň s Ježišom

1.

Vyfarbi rámy fotografií, ktoré zobrazujú TVOJE prázdniny.

ĎAKUJEM ZA PRÁZDNINY

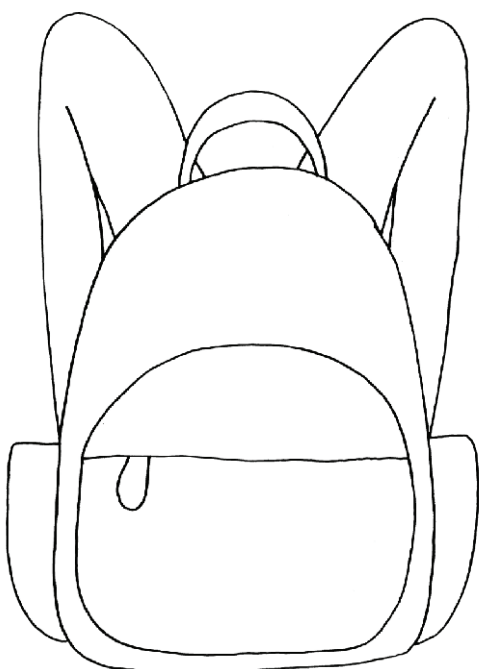
2.

Vyfarbi všetky veci, ktoré Katka potrebovala na dovolenke a na čas školského roka ich musí upratať do skrine.

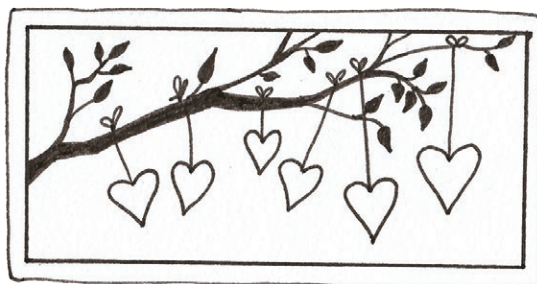

3.

Porozprávaj, ako si dostal prvú školskú tašku.
Vyfarbi si SVOJU školskú tašku.

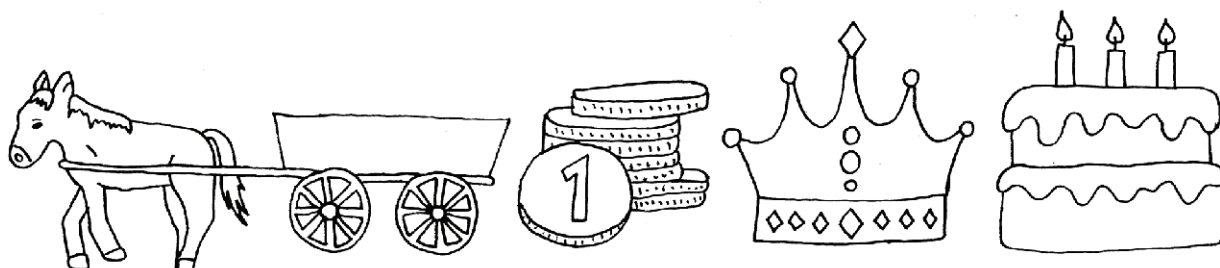
ZAPAMÄTÁM SI!
Ďakujem za krásne
prázdniny a za nové
zážitky.

JEŽIŠ NÁS UČÍ KONAŤ DOBRO

5.

Čo navyiac urobil Samaritán pre zraneného muža? Zakružkuj.

6.

Vypočuj si príbeh o svätom Martinovi.
Na obrázkoch k príbehu nájdí sedem rozdielov.

